

Boven het woud der geleerde pennen

Georg van Daal

redactielid

In hun artikel dat tot het fraaie omslag leidde van *Advocatenblad* 2003-3 (7 februari jl.), bespreken Horeman en Veling twee arresten van de Hoge Raad van 29 november 2002 (RvdW 2002, 190 en 191), onder de titel 'Een college met gezag'. Eind 2002 werkte Arno Akkermans zijn oratie (van 5 oktober 2001 bij de aanvaarding van het hoogleraarsambt aan de Vrije Universiteit) uit tot een boekwerk onder bovenstaande titel. Het boek van Akkermans is met recht een oratie met gezag. Ik durf namelijk in beide arresten van 29 november 2002 tenminste de invloed van Akkermans ideeën te ontwaren.

Sinds het arrest Dicky Trading II (NJ 1996, 607) heb ik te pas en te onpas ge- en misbruik gemaakt van de omkeringsregel. Voor een formulering van de omkeringsregel zelf mag ik u wel naar het artikel van Horeman en Veling verwijzen. Met voormeld arrest leek de Hoge Raad het hek van de dam te hebben getrokken, waardoor de omkeringsregel vanuit het speelveld van de verkeers- en veiligheidsnormen door het hele aansprakelijkheidsrecht begon te sijpelen. Bij mijn ge- en misbruik maakte ik me nooit te sappel – een mens moet praktisch blijven – over de verschillende nuances, gradaties en woordkeus van, en situaties waarin de omkeringsregel in diverse arresten ná Dicky Trading II al dan niet werd toegepast. De verschillende verschijningsvormen – en fantomen – van de omkeringsregel hebben wel een woud van geleerde pennen in beweging gebracht over al die nuancerings- en tegenstrijdigheden bij het gebruik van de omkeringsregel. Een en ander doet onwille-

A.J. AKKERMANS, DE 'OMKERINGSREGEL' BIJ HET BEWIJS VAN CAUSAAL VERBAND, BOOM JURIDISCHE UITGEVERS, DEN HAAG 2002 XI + 181 PP., ISBN 90 545 4253 5

keurig denken aan een verzameling schriftgeleerden die weliswaar een geloof delen, maar bij dezelfde syllaben nét even andere glossen plaatsen. Het is de verdienste van Akkermans dat hij met zijn boek boven deze papiermassa uitstijgt en helder overzicht creëert.

Hij doet dit aan de hand van een wel zeer gedetailleerde bespreking van de belangrijkste omkeringsarresten sinds Dicky Trading II, waarbij hij de arresten van 29 november 2002 niet heeft kunnen meenemen. Deze arresten lijken zijn boek echter niet te hebben ingehaald. Integendeel, Akkermans' betoog komt er op neer dat de omkeringsregel niet de olievlek mag zijn die hij leek te gaan worden. Akkermans legt uit dat en waarom de omkeringsregel slechts het *conditio sine qua non*-verband mag betreffen in de eerste schakel van de keten waar een litigieuze gedraging specifiek dát risico in het leven heeft geroepen, dat de door die gedraging geschonden norm beoogt te beschermen. Daarbij betoogt hij overtuigend dat de omkeringsregel niet kan worden ingezet bij de toerekening van de schade.

Een ander belangrijk onderdeel van zijn verhaal is dat de laedens die zich met de omkeringsregel ziet geconfronteerd, niet moet worden belast met het – zware – tegendeelbewijs, maar met het tegenbewijs, oftewel het in voldoende mate aannemelijk maken dat het risico zich ook zonder de litigieuze gedraging zou hebben verwezenlijkt. Met de twee hiervoor vermelde arresten is Akkermans wat mij betreft redelijk op zijn wenken bediend.

Dit boek van Akkermans lijkt verplichte kost voor alle advocaten die zich bewegen op het gebied van het aansprakelijkheidsrecht, waaruit de omkeringsregel niet meer is weg te denken. Het boek is geen lichte kost en gaat hier en daar wel erg diep in op die paar volzinnen van Het Orakel aan het Lange Voorhout die onder de noemer 'omkeringsregel' een eigen leven zijn gaan leiden. Toch biedt het de lezer een uitstekende gelegenheid zich deze materie handzaam eigen te maken. Met de arresten van 29 november 2002 is duidelijk geworden dat het toepassingsgebied van de omkeringsregel kleiner is geworden dan claimende advocaten wellicht zouden wensen, maar dat is nu juist waar Akkermans voor pleitte. De verdediging doet er goed aan hier kennis van te nemen. ●